

Oppositionen

Oppositionens roll i svensk politik efter det socialdemokratiska valnederlaget förra året är ett bedrövligt kapitel. Det borde inte ha kommit som någon överraskning för hr Palme att människor börjat tröttna på att ha samma parti i landets ledning i över 40 år. Det var ett sundhetstecken hos svenska folket att det begärde växling vid makten. En pösande maktfullkomlighet som hos den dåvarande finansministern kunde man väl tolerera, därför att man visste att han också hade andra egenskaper, men småpåvarnas välde bredde ut sig. En förändring var nödvändig, och det fanns faktiskt folk även i det förlorande partiet, som insåg detta.

Hr Palme gjorde det inte. Han blev desperat över partiets nederlag, vilket i så hög grad var hans eget. De många överorden om att "jaga borgare" och annat, som blev den omedelbara följden, skall naturligtvis ses som uttryck för den första förvirringen. Hans reaktion kommer främst att intressera framtida historiker, då de skriver om Olof Palmes fall från makten. De kommer också att konstatera, att det var han som började använda ordet "svek" som beteckning för politiska kompromisser.

Kompromisser har alltid varit legitima, ja nödvändiga i en politik som inte syftar mot diktatur. Man får jämkas med varandra i förlitan på att också kamrater eller motståndare med annan politisk grundsyn än ens egen kan ha något gott att komma med i både riksdagen och i kommunala styrelser. Det är en sanning som både gamla socialdemokrater och unga centerpartister borde begrundas. Olof Palme vet det naturligtvis, men genom att kalla kompromisser svek, som

han och hans närstående rådgivare envetet fortsatt att göra, har de förmodligen bundit ris åt egen rygg. I den ekonomiska kris, som nu går över världen och vars verkningar i Sverige varken den förra regeringen eller ännu mindre den nuvarande kan göras ansvarig för, skulle ett förnuftigt samarbete mellan regering och opposition vara naturligt. Det går bra i Danmark och i Norge. Varför inte i Sverige? Svaret är att det beror på Olof Palme och LO-ledningen i oskön förening.

Den utomordentliga hätskhet, som oppositionen från början utmärktes av och som bär Olof Palmes signatur, gjorde att angreppen mot regeringen råkat alldeles på sned. Hr Palme själv har till den grad svartmålat situationen. Han har kastat fram påståenden om regeringens ohederlighet och om hotande svält och bortsopad trygghet, detta samtidigt som regeringen satt in hårdare tag mot arbetslöshet och för att behålla sysselsättningsgraden än vad någonsin tidigare gjorts i Sverige. Att mot den bakgrunden tala om regeringens "handlingsförlamning" strider mot allt förnuft, eftersom åhörarna omedelbart vet att det inte är sant. Rent patetiskt blir det emellertid då det kommer från Tage Erlander, som förts fram för att stödja sitt parti och sin beträngde efterträdare. Metallordföranden Bert Lundin, som i motgången visat sin begränsning, påstår att regeringen talar "med röster ur det förflutna", samtidigt som regeringen stöder en sanering på företagsfronten med insatser som aldrig förr. En av LOs många tidningar har också talat om ett f d statsråd som medlem "av den lagliga regeringen."

Det sista, mot vilket LO-ordföranden vederligen inte reagerat, är egentligen det värsta. Skulle alltså regeringen Fälldin vara olaglig? Då vore väl tiden mogen för en revolution, med hr Palme och Gunnar Nilsson bredvid varandra på barrikaden.

Båda är så kloka att de inser, men inte erkänner att de redan gått för långt. Den bild de målat upp av det Sverige, som dock fortfarande lever i en i världen oöverträffad välfärd, är falsk. Inte ens deras egna tror på dem. Tecken på avhopp från partiet av fackföreningsmän – ett bemärkt sådant avhopp förekom nyligen i Malmö – suddas över i socialdemokratisk press, fastän man där vet bättre. Om hr Palme efter sina första raseriutbrott tonat ner stämningen och lett sitt parti till stöd åt regeringen i den svåra ekonomiska situationen, detta visserligen under förnuftig och saklig kritik, då hade hans situation varit mycket starkare än nu.

Möjlig kan man ana början till en omsvängning, i så fall initierad nedifrån. LOs ekonomer kan i längden inte förneka verkligheten och därmed den sittande regeringens insatser. Att Rudolf Meidner, konfiskationsteoriernas specielle profet, just nu mottagit ett anbud att vara gästprofessor i den fria företagsamhetens USA, behöver inte vara mer än en lustig tillfällighet. För hans parti är det skönt att ha honom ur vägen, då det

försiktigt förbereder någon mindre utmanande väg än Meidners till nya socialdemokratiskt behärskade fonder. Men även inom LO vaknar väl insikten om vad ett svenskt fackföreningsstyrt näringsliv innebär. Det blir utmärkt att sitta i ledningen under vinstår, men det gångna året har illustrerat hur det är att ha ansvar då företag går med förlust.

Om hr Palme lärt om är däremot högst osäkert. Han söker konfrontation var han kan. Att han angripit regeringens utrikespolitik är närmast löjligt – där finns ju ingenting nytt – men att han i förväg, innan han sett dem, lovar att motarbeta regeringsförslag i försvarsfrågan är allvarligt. Det är obegripligt vad han binder sig.

En förändrad, samarbetsvillig opposition har möjligheter att göra sig gällande i dagens läge. En oförändrad, idélös och negativ opposition blir urholkad inifrån, även om socialdemokraterna satsar sina många miljoner på att reklamera upp den. Det är typiskt att en vanligen så klok person som hr Ingemund Bengtsson i ett tal i Luleå har sagt att då socialdemokraterna återvänder till makten, skall Stålverk 80 byggas igen. Står inte minnet av Stålverk 80 med dess från början konkursmässiga planering som ett fruktansvärt monument över socialdemokratisk industripolitik?